

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

Смітюх Н. М.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЕМПАТІЯ» У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ

Актуальність вивчення феномену «емпатія» є дуже важливим на сучасному етапі розвитку суспільства, яке орієнтується на нові соціально-економічні та соціокультурні напрямки і диктує нові вимоги до системи освіти в Україні.

У 2018 році Рада Європейського Союзу прийняла рекомендацію, яка визначає ключові компетентності для навчання впродовж життя. LifeComp – Європейська система компетенцій для кращого життя в нашому невизначеному світі серед низки компетентностей визначає емпатію, яка пояснюється як «розуміння емоцій, переживань і цінностей іншої людини та відповідна реакція» [1].

Серед спільних для всіх компетентностей вмінь є вміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект: «S1.1 Усвідомлення емоцій, переживань та цінностей іншої людини. S1.2 Розуміння емоцій та переживань іншої людини, а також здатність ініціативно сприймати свою точку зору» [2].

Згідно «Державного стандарту початкової освіти» (2019) одним із ціннісних орієнтирів початкової освіти є «утвердження людської гідності шляхом виховання чесності, відваги, наполегливості, доброти, здатності до співчуття і співпереживання, справедливості, поваги до прав людини...» [5].

У зв'язку з війною в Україні у свідомості її громадян спостерігається переорієнтація життєвих цінностей та міжособистісних стосунків. Нині емпатія є одним із чинників згуртованості та стійкості українського народу проти спільного ворога.

На думку О. Главінської, В. Савуляк, «розвинута у людини емпатія – ключовий фактор успіху в усіх видах діяльності, і, перш за все, в навчанні і вихованні». Окрім того, «емпатія сприяє збалансованості міжособистісних стосунків. Вона робить поведінку людини соціально обумовленою» [3].

Вперше термін «емпатія» було вжито в 1873 р. англійцем Р. Фішером, але разом з тим вивченням цього поняття займаються і дотепер.

У Психологічній енциклопедії (2006) поняття «емпатія» розглядається як «збагнення емоційного стану, проникнення-вчування в переживання іншої людини.» Процеси емпатії характеризуються слабким розвитком рефлексивної сфери а також замкнутим емоційним досвідом. Процеси емпатії відрізняються від інших видів розуміння, таких як: ідентифікація, прийняття ролей, децентрація та інших. Із збільшенням життєвого досвіду здатність до емпатії зростає. Крім того, якщо поведінкові та емоційні реакції суб'єктів схожі, то емпатія легше реалізується [6].

Український психолог, доктор психологічних наук, професор, дійсний академік-секретар НАПН України С. Максименко характеризує емпатію як здатність людини до співпереживання та співчуття і забезпечує соціальну обумовленість поведінки. Співпереживання розуміється як переживання суб'єктом почуттів іншої людини через ототожнення з ним, а співчуття – це переживання суб'єкта з приводу інших відмінних почуттів іншої людини [4].

Аналіз педагогічної літератури дав змогу констатувати, що емпатія трактується як моральна якість особистості, яка виявляється у розумінні емоційного стану іншої людини, «розумінні її почуттів та переживань, а також прагненні до усвідомлення підтримки та дієвої допомоги іншим людям.

Отже, емпатія є складовою емоційного інтелекту особистості і є важливою на сучасному етапі життя суспільства, тим більше в умовах війни.

Список використаних джерел

1. European Commission. EU Science Hub: LifeComp: The European framework for the personal, social and learning to learn key competence. URL: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_en (дата звернення: 26.03.2023).

2. Аналітичний огляд «Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» (Feasibility Study on Opportunities for SEL within New Ukrainian School Reform) / Гриневич Л., Дрожжина Т., Глоба О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ, «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 312 с.

3. Главінська О. Д., Савуляк В. О. Емпатія як складова професійної компетентності педагога. Психологія: реальність і перспективи: зб. наук. пр. Рівне: РДГУ, 2013. Вип. 1. С. 46–49.

4. Мельничук О. Б. Емпатія у структурі професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери. *Проблеми сучасної психології: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. 2016. Вип. 31. С. 213–226.

5. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лип. 2019 р. № 688 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 04.05. 2023).

6. Степанов О. М. *Психологічна енциклопедія* / автор-упоряд. О. М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006. С. 423.

Спасіба А. С.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ

Сьогоднішні реалії зумовлюють підвищення соціально-педагогічних вимог до особистісно-професійного впливу педагога на процес соціалізації учнівської молоді. У цьому контексті важко переоцінити роль саме вчителя початкової школи, який стоїть біля витоків становлення дитини як школяра.

З позиції сучасної педагогічної науки соціалізація визначається як процес перетворення людини на повноцінного члена суспільства, який відбувається під стихійним впливом соціального середовища і спеціально організованої, свідомо спрямованої виховної роботи. Успішною соціалізацією може вважатися ефективна адаптація людини до суспільства й водночас здатність